

Jeden

Cisár

Napoleon mal tak rád kuracinu, že nútil svojich kuchárov, aby varili od vidím do nevidím. To vám bola kuchyňa – vtáky v rozličných štádiách odstrojenia, niektoré ešte studené a zavesené na hákoch, niektoré sa pomaly obracali na ražni, ale väčšina ležala na hromade a vyšla nazmar, lebo cisár nemal čas.

Zvláštne dať sa tak ovládať apetítom.

Toto bola na vojne moja prvá vojenská hodnosť. Začínal som vykrúcaním krkov a zakrátko som sa stal mužom, ktorý niesol misu v hlbokom blate do jeho stanu. Oblúbil si ma, lebo som bol nízky. Lichotím si. Ale nedá sa povedať, že ma neznášal. Mal rád iba Jozefínu, ale asi tak, ako mal rád kurence.

Cisára nikdy neobsluhoval niekto vyšší ako meter päťdesiatpäť. Držal si nízkych sluhov a vysoké kone. Jeho obľúbený kôň bol vysoký meter sedemdesiat, chvostom dokázal tri razy omotať chlapa a ešte vždy by zostalo dosť na parochňu pre jeho milenku. Ten kôň mal diabolské oko a v stajni bolo takmer rovnako veľa koniarov ako kureniec na stole. Tých, ktorých to zviera nezabilo kopnutím nohy, jeho pán vyhodil, lebo srsť sa mu neleskla alebo zubadlo bolo zelené od trávy.

„Nová vláda musí očariť a privádzať do úžasu,“ hovoril. Potom, tuším, dodal čosi o chlebe a cirkuse. Nečudo, že keď sme našli nového koniara, bol to cirkusant a siahal koňovi len po slabiny. Pri kefovaní používal rebrík, ale keď ho viedol na prechádzku, vyšvihol sa do výšky a pristál rovno na jeho lesklom

chrbte, zatiaľ čo kôň sa vzpínal a erdžal a nedokázal ho zhodiť, ani keď zaryl pyskom do zeme a zadné dvíhal k Bohu. Potom zmizli za oponou prachu a jazdili celé kilometre, trpaslík sa držal jeho hrivy a vykrikoval v tom svojom zvláštnom jazyku, ktorému nikto z nás nerozumel.

Zato on rozumel všetko.

Rozosmieval cisára a s koňom sa mu darilo, teda zostal. A stali sa z nás priatelia.

Raz večer sme boli v poľnej kuchyni, keď vtom zazvonil zvon, akoby ho rozhojdal sám diabol. Všetci sme vyskočili a jeden bežal k ražňu, druhý začal leštiť príbor a ja som si musel znova obuť čižmy a pripraviť sa na pochod v zamrznutých koľajach. Trpaslík sa len smial a hovoril, že s koňom si rozumie lepšie ako s pánom, ale my sme sa nesmiali.

A už sa to nesie, prizdobené petržlenovou vňaťou, ktorú kuchár pestuje v prilbe mŕtveho muža. Vonku tak husto snežilo, až som sa cítil ako postavička v detskej snehovej fujavici. Musel som prižmúriť oči, aby som videl žltú machuľu, ktorá ožarovala Napoleonov stan. Takto neskoro v noci nikto iný nesmie svietiť.

Paliva je málo. Všetci nemáme stany.

Keď som vošiel dnu, sedel pri glóbusu. Nevšimol si ma, krútil glóbus dookola, držal ho nežne oboma rukami ako ženské prsia. Zakašľal som a on náhle pozrel na mňa so strachom v očiach.

„Polož to sem a choď.“

„Nechcete, aby som to nakrájal, pane?“

„Ja to zvládnem. Dobrú noc.“

Viem, ako to myslel. Už ma málokedy žiada, aby som pokrájal mäso. Len čo odídem, zdvihne pokrievku, vezme ho do ruky a natlačí si ho do úst. Najradšej by bol, keby celá jeho tvár boli ústa, aby si do nich mohol vopchať celého vtáka. Ak budem mať ráno šťastie, nájdem vidlicovú kosť pre šťastie.

Nepoznáme horúčavu, len rozličné stupne chladu. Už si nepamätám ten pocit ohňa na kolenách. Ešte aj v kuchyni, najteplejšom mieste v každom tábore, je teplo také slabé, že sa nešíri doďaleka a medené hrnce sú orosené. Raz za týždeň si stiahnem ponožky, aby som si ostrihal nechty na nohách, a ostatní mi hovoria dandy. Sme celí bieli, len nosy máme červené a prsty modré.

Trikolóra.

Robí to preto, aby udržal kurence čerstvé.

Využíva zimu ako komoru.

Ale to bolo dávno. V Rusku.

Teraz ľudia hovoria o tom, čo urobil, akoby to malo zmysel. Akoby aj jeho najhoršie chyby boli len výsledkom smoly alebo arogancie.

Bolo to hrozné.

Slová ako pustošenie, znásilnenie, bitúnok, krviprelievanie, hlad sú ako zariekadlá, ktoré majú držať na uzde našu bolesť. Slová o vojne, ktoré sa dajú zniest.

Ja vám porozprávam iné príbehy. Mne môžete veriť.

Chcel som byť bubeníkom.

Dôstojník, čo ma verboval, mi dal vlašský orech a povedal, aby som ho rozlúskol medzi prstami. Nešlo mi to a on sa len zasmial, vraj bubeník musí mať silné ruky. Vystrel som dľaň s orechom a požiadal som ho, aby ho rozlúskol. Očervenel a poveril nadporučika, aby ma zaviedol do poľnej kuchyne. Kuchár prebehol pohľadom po mojom vycivenom tele a vyhlásil, že nie som súci sekať mäso. Mne vraj nie je súdené každý deň krájať bezmenné mäso do guláša. Povedal, že mám šťastie a budem pracovať pre samého Bonaparteho. Na zlomok okamihu som si predstavil, ako sa zaúčam za cukrára a staviam krehké veže z cukru a zo šľahačky. Prešli sme k malému stanu, pri vchode stáli dvaja apatickí vojaci. „Bonaparteho osobný sklad,“ oznámil mi kuchár.

Priestor od zeme po kupolu bol nabitý drevenými klietkami s hranou zhruba jeden lakeť a pomedzi ne viedli chodbičky, leďva mali šírku muža. V každej klietke boli dva-tri vtáky, zobáky a pazúry odrezané, a hľadeli cez škáry rovnakými tupými očami. Nie som padavka a na dedine som videl kadejaké zmrzačenie, ale nebol som pripravený na to ticho. Nič tam ani nešuchlo. Mohli byť mŕtve, mali byť mŕtve, len oči ich prezrádzali. Kuchár sa zvrtol na odchod. „Tvojou úlohou bude vykrútiť im krky.“

Odkradol som sa do prístavu, a keďže kameň bol vyhriaty aprílovým slnkom a cestoval som dlhé dni, zaspal som a snívalo sa mi o bubnoch a červenej uniforme. Zobudila ma čižma, tvrdá a ligoťavá, ten pach sedla som poznal. Zdvihol som hlavu a videl som, že čižma spočíva na mojom bruchu, ako ten orech ležal na mojej dlani. Dôstojník na mňa ani nepozrel, len vyhlásil: „Teraz si vojak a ešte budeš mať dosť príležitostí spať na čerstvom vzduchu. Vstávaj!“

Zdvihol nohu, a keď som sa pozviechal, z celej sily ma kopol do zadku. Hľadel pred seba a zamrmal: „Tvrdý zadok, to ti treba uznať.“

Zakrátko som sa dozvedel, akú má povesť, ale mňa neobťažoval. Zrejme ho odpudzoval slepačí pach.

Od začiatku sa mi cnelo za domovom. Chýbala mi mama. Chýbal mi kopec, nad ktorým sa slnko skláňa do údolia. Chýbali mi každodenné veci, ktoré som nenávidel. Na jar sú u nás doma lúky posiate púpavami a po dlhých mesiacoch dažďov rieka znova plynie. Keď k nám prišli verbovať do armády, boli sme odvážni a smiali sme sa, že je načase, aby sme videli aj niečo iné než červenú maštal' a kravy, ktoré sme priviedli na svet. Okamžite sme podpísali papier a tí, ktorí nevedeli písať, urobili nadšenú čarbanicu.

V našej dedine sa koncom roka vždy zapaluje vatra. Stavíme ju celé týždne, vysokú ako katedrála s kacírskou vežou z polámaných

Jeanette Wintersonová

Vášeň

Z anglického originálu *The Passion*, ktorý prvýkrát vyšiel vo vydavateľstve Bloomsbury Publishing, Ltd., v roku 1987, preložila Tamara Chovanová. Vydalo vydavateľstvo Lindeni v spoločnosti Albatros Media Slovakia, s. r. o., so sídlom Mickiewiczova 9, Bratislava v roku 2019.

Číslo publikácie 1 930

Zodpovedná redaktorka Agáta Laczková

Technická redaktorka Jana Urbanová

Obálka, grafická úprava a sadzba Tereza Kráľová

Tlač CENTA, spol. s r. o., Brno

Prvé slovenské vydanie

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

© Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2019

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Objednávky kníh

www.albatrosmedia.sk / eshop@albatrosmedia.sk

tel.: 02/ 4445 2046

Ljndeni